

الف) معنی واژه های مشخص شده را بنویسید. (۱،۵)

- (۱) گفت: درین معرکه، یکتا منم تاج سر گلبن و صحرا، منم یوتی که صل
- (۲) و اگر غم و شادیت بود، به آن کس گوی که او تیمار غم و شادی تو دارد. برافیت و می فطت ، غم خوا
- (۳) بدان کوش که به هر محالی از حال و نهاد خویش بنگردی. امر، مکن
- (۴) رنج هیچ کس ضایع مکن و همه کس را به سزا، حق شناس؛ خاصه قرابت خویش را. نزدیکان
- (۵) حتی با عینک دور بیضی و دسته مفتولی و شیشه های کلفت زنگاری، درست و حسابی نمی دید. کد
- (۶) و پیران قبیلای خویش را حراست دار و لیکن به ایشان موعع مباش. هر صبح آرز شد

ب) املائی نادرست واژگان را در نوشته های زیر بیابید و املائی درست آن ها را بنویسید. (۱،۵)

- (۱) خروس غالب حرکتی کرد نه مناسب حال درویشان و بر حریف مقلوب که تسلیم اختیار کرده و مخزول و نالان اصترحام می کرد، رحم نیاورد و آن چنان او را می کوفت که پولاد کوبند آهنگران.
مخلوب - مستغنی
- (۲) اندر همه کاری داد از خویش بده، که هر که داد از خویشتن بدهد، از داور مستغنی باشد، رنج هیچ کس را ظایع مکن و همه کس را به سزا حق شناس باش، خاصه قرابت خویش را؛ چندان که طاقت باشد با ایشان نیکی کن.
صناع
- (۳) یک روز خسرو بر خلاف عادت معلوف یک کیف حلبی که روی آن با رنگ و روغن ناشیانه گل و بته نقاشی شده بود به مدرسه آورد و همه حیرت کردند.
مألوف

ج) در موارد زیر چه نکته ی زبانی ویژه ای وجود دارد؟ (۱)

- (۱) سلیم، اسلیمی: سوال
- (۲) کز طبع جانور: ترکیب صفی سکر
- (۳) که جان یابدت زان خورش پرورش: برکت صبر
- (۴) جانستان: کاهن بابائی (جان ستانه)
صفت فاعلی مرکب مهم

د) نقش دستوری واژه های مشخص شده ی عبارت زیر را بنویسید. (۰/۷۵)

گشت یکی چشمه ز سنگی جدا غلغله زن، چهره نما، تیز پا
ساز شد قد

ه) روابط معنایی گروه واژه های زیر را بنویسید. (۱)

- (۱) چشمه و سنگ: تصادف
- (۲) طرب و شادی: تکرار
- (۳) کتاب و مدرسه: تشبیه
- (۴) روز و شب: تضاد

و) در متن زیر، واژه های مشتق، مرکب، مشتق - مرکب را مشخص کنید. (۱،۵) (هر مورد ۰/۲۵)

شعله ی نفرین ها و دود آه مردم ستم دیده، کارساز می شود. آتشی مهیب در بازار بغداد افتاد. نیمی از بازار بسوخت و خانه ی حاکم ستمگر نیز در آتش می سوزد. خلف صدق نیاکان هژور خود بود: نمایش نیم رخ زندگان رازی در برداشت شتابان خط های درهم کشید و علفزاری ساخت.

مشتق مرکب مشتق مرکب مشتق

۱) در هریک از ابیات و عبارات زیر، یک آرایه ادبی شیرتکراری و برجسته مشخص کنید.

الف) لیک چنان خیره و خاموش ماند / کز همه شیرین سخنی، گوش ماند

ب) و به صدای بلند می گفت: الها! صد هزار مرتبه شکر که شکر نعمت، نعمتت افزون کند.

ج) در بن این پردهی نیلوفری / کیست کند با چو منی همسری؟

د) به زبان دیگر مگو و به دل دیگر مدار تا گندم نمای جو فروش نباشی.

ه) کتابی که د راو داد سخن آرایی توان داد.

و) اشتر به شعر عرب در حالت است و طرب / گر ذوق نیست تو را کژ طبع جانوری

ز) خسرو موسیقی ایرانی، یعنی آواز را از مرحوم درویش خان آموخته بود. یک روز خسرو زنگ قرآن، در شهناز شوری به پا کرده بود.

ح) گل از شوق تو خندان در بهارست / از آتش زنگ های بی شمارست

ط) هر کس این پنج خصلت را داشته باشد، از آب حقیقت علم و حکمت سیراب شده است.

ی) به نام کردگار هفت افلاک / که پیدا کرد آدم از کفی خاک

ل) نعره بر آورده، فلک کرده کر / دیده سیه کرده، شده زهره در

م) چون بگشایم ز سر مو شکن / ماه ببیند رخ خود را به من

۲) برای هریک از واژه های زیر یک واژه ی هم خانواده بنویسید. (۰/۵)

الف) حرمت:
ب) فیاض:

۳) در عبارت زیر، دو ویژگی از ویژگی های نثر قابوس نامه را بنویسید. (۰/۵)

«نومیدی را در امید، بسته دان و امید را در نومیدی.»

۴) نام نویسنده ی کتاب «قابوس نامه» چیست؟ (۰/۲۵)

۵) داستان «خسرو» نوشته ی است؟ (۰/۲۵)

۶) جدول زیر را کامل کنید. (۰/۵)

فعل	امر	ساخت منفی
داری می گویی		

۱) ابیات و عبارات زیر را به نثر امروزی بنویسید.

الف) فروغ رویت اندازی سوی خاک عجایب نقش‌ها سازی روی خاک (۰/۵)

ب) ابر ز من حامل سرمایه شد باغ ز من صاحب پیرایه شد (۰/۵)

ج) دمی آب خوردن پس از بدسگال به از عمر هفتاد و هشتاد سال (۱)

د) خواست کزان ورطه قدم در کشد خوشتن از حادثه برتر کشد (۰/۵)

ه) تویی رزاق هر پیدا و پنهان تویی خلاق هر دانا و نادان (۰/۵)

و) اشتر به شعر عرب در حالت است و طرب گر ذوق نیست تو را کژطبع جانوری (۱)

ز) و هر شادی که بازگشت آن به غم است، آن را شادی مَشمر. (۰/۵)

ح) خسرو با صدایی که از ته چاه در می آمد، با زهرخندی گفت: من گوش استماع ندارم، لمن تقول. (۱)

ط) تا روزی خدا تمام نشده، به در خانه‌ی دیگری نروم. (۰/۲۵)

ی) اندر همه کاری داد از خویشتن بده. (۰/۲۵)

ک) بزرگان به هر حق و باطلی از جای نشوند. (۰/۲۵)

ل) فی الجملة نماند از معاصی منکری که نکرد و مسکری که نخورد. (۰/۷۵)

۲) ادبیات تعلیمی را تعریف کنید و دو کتاب با محتوای تعلیمی نام ببرید. (۱)